

УДК 658(06)

Оліфір Ірина Андріївна,

викладач вищої категорії, викладач –методист

Житомирський агротехнічний коледж,

м. Житомир

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. В сьогоdnішніх умовах основним завданням податкової політики в Україні є формування умов для становлення малого бізнесу, що сприятиме подальшому розвитку підприємництва, збільшенню надходжень до бюджетів, створенню конкурентного середовища та усуненню схем зловживання у сфері оподаткування. Головним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого підприємництва та держави, залишається його оподаткування. Тобто, законодавчо врегульований процес встановлення, нарахування та сплати податків, створення особливих умов податкового режиму – загального чи спеціального (спрощеного). Саме спеціальний податковий режим спрямований на стимулювання малого підприємництва, а його система передбачає тільки один податок: єдиний податок, який сплачується до місцевого бюджету. А також підприємці сплачують єдиний соціальний внесок, що зараховується на рахунки Пенсійного фонду України.

Використання такого режиму оподаткування, є одним з шляхів забезпечення розвитку окремих груп суб'єктів підприємництва.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення теоретично-методологічних засад оподаткування суб'єктів малого підприємництва досліджували багато українських вчених економістів: М. Абрамчук, М. Варналій, О. Воробйов, А. Гречко, В. Завгородній, О. Мірошніченко, В. Литвиненко, А. Крисоватий, М. Кучерявенко, К. Кабанець, Л. Коршун, А. Соколовська, М. Пожидаєва, С. Покатаєва та інші. Проте, незважаючи на значні дослідження та дискусії, питання наукового обґрунтування економічної доцільності та ефективності функціонування спеціальних режимів оподаткування для малого підприємництва, а також вивчення особливостей застосування спрощеної системи оподаткування у сфері малого бізнесу в Україні, залишається відкритими, що й зумовлює актуальність подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні, багатьма науковцями та практиками ставлять під сумнів доцільність застосування спеціального податкового режиму, аргументуючи це тим, що спрощена система оподаткування виступає двояким механізмом: з одного боку підтримує розвиток малого бізнесу в країні, з іншого – сприяє уникненню від сплати податків належним чином.

Проте, необхідно враховувати що дана система має важливе соціальне значення. Лише офіційно сумарна чисельність підприємців-спрощенців та найнятих ними працівників, на початок 2020 року становить 1,8 млн. осіб. Напевне, що не кожна галузь економіки зможе отримати таку кількість робочої сили. До того ж, багато видів діяльності, що здійснюються даним сегментом бізнесу, можуть бути рентабельними лише за наявності спрощеного режиму оподаткування. Важливим є також те, що податкові платежі від малого бізнесу є вагомим джерелом наповнення місцевих бюджетів громад фінансовими ресурсами. Тому податкова система в країні має бути побудована таким чином, щоб врахувати потреби всіх сторін податкових відносин та мінімізувати витрати на сплату податків.

Для ефективного розвитку малого підприємництва необхідна також цілісна та взаємоузгоджена нормативно-правова база. Причому зміни до законодавчих актів мають бути не такими частими, щоб бізнес міг адаптуватися до реалій.

Відповідно до ст. 291. п. 4. Податкового Кодексу України суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування та сплачують єдиний податок поділяються на такі групи платників(табл. 1): [2]

Таблиця 1

Групи платників та ставки єдиного податку

Критерії	I		II		III з ПДВ		III без ПДВ	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Ставка податку	До 10 % прож.мін	До 10 % прож.мін	До 20 % мін.з/п	До 20 % мін.з/п	3% від доходу + ПДВ	3% від доходу + ПДВ	5% від доходу	5% від доходу
Річний дохід	До 300 тис.грн.	До 300 тис.грн.	До 1,5 млн.грн.	До 1,5 млн.грн..	До 5 млн.грн. без ПДВ	До 5 млн.грн без ПДВ	До 5 млн.грн	До 5 млн.грн.
Наймані працівники	0	0	До 10 чол.	До 10 чол.	Без обмежень	Без обмежень	Без обмежень	Без обмежень
Ліміт за місяць	1110,16 грн.	1249,26 грн.	1752,66 грн.	1983,66 грн.	918,06 грн.	1039,06 грн.	1039,06 +5% від доходу	1039,06 + 5% від доходу
Платник ПДВ	НІ				ТАК		НІ	
Звітний період	Календарний рік				Календарний квартал			

Необхідно відмітити, що на початок 2020 р. ставки єдиного податку не змінилися, проте у зв'язку зі збільшенням прожиткового мінімуму до 2102 гривень та мінімальної заробітної плати до 4723 гривень, відбулася зміна лімітів єдиного податку (ЄП) та єдиного соціального внеску (ЄСВ) для фізичних осіб I, II і III груп.

Важливі зміни, які стосуються спрощеної системи оподаткування планується провести в 2021 році. Про це свідчать прийняті 20.09.2019 р. ЗУ № 129-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі і послуг» та ЗУ № 128-IX «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій (далі РРО) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». І хоча ці Закони викликали в суспільстві ряд питань і невдоволень, на нашу думку вони мають певні переваги, що призведуть до покращення функціонування спрощеної системи оподаткування.

По-перше, для II групи фізичних групи осіб-підприємців збільшується ліміт доходу з 1,5 до 2,5 млн. грн. Це означає, що частина підприємців, які зараз працюють на III групі, перейдуть до II групи, тоді – платитимуть менше. РРО не потрібні для ФОП I групи, якщо їхній дохід не перевищує 300 тис. грн. А також фізичним особам, які реалізують на ринках вживані власні речі та городину. До 1 жовтня 2020 року РРО можуть не використовувати платники єдиного податку II-IV груп з доходом не більше 1 млн. грн., проте після зазначеного терміну ці групи мають застосовувати розрахункові реєстратори в передбаченому законодавством порядку. [4]. З 1 січня 2021 року запровадити РРО мають всі платники єдиного податку II-IV груп. Такі зміни мають призвести до зменшення тіньового сектора економіки серед суб'єктів малого підприємництва, отже, збільшення податкових надходжень до бюджетів.

Висновки. Основною передумовою розвитку підприємництва є прозорість, простота, а також стабільність податкового законодавства. Податкова політика щодо малого бізнесу в Україні повинна забезпечувати стимулювання його розвитку шляхом реалізації об'єктивних механізмів оподаткування. Держава робить кроки щодо її удосконалення, проте на сьогодні законодавство України з цього приводу є нестабільним і має високу динамічність. Все це призводить до виникнення низки нових проблем, здійснюючи негативний вплив на діяльність малого підприємництва.

Список використаних джерел

1. Абрамчук М. Ю., Кабанець К. М. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності: переваги та недоліки. Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. ім. проф. О. Ф. Балацького. м. Суми: СумДУ, 2015. С. 323-324.
2. Податковий кодекс України: станом на 10.04. 2020р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі і послуг: Закон України від 20. 09. 2019 р. № 129-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-20> (дата звернення: 08.04.2020).
4. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій (РРО) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 20. 09. 2019р. № 128-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129-20> (дата звернення: 08.04.2020).